

KAASAMISPRAKTIKATE KOGUMIK 2010

Lood kaasamisest on kirja pannud ametnikud, kes on kaasamist korraldanud näiteks seaduse algatamisel või arengukavade uuendamisel.

Juhtumikirjelduste abil saab ülevaate valitsusasutuste praktikast 2009. – 2010. aastal.

HARIDUS- JA TEADUSMINISTEERIUM

JUHTUMIKIRJELDUS: Kaasamine „Eesti keele arengukava (2011–2017)“ eelnõu koostamise puhul

Strateegia ettevalmistamise eesmärk oli kavandada ülesanded eesti keele arengu tagamiseks aastatel 2011–2017. Ülesande täitmine lähtub „Eesti keele arendamise strateegia (2004–2010)“ elluviimisel saavutatust ning soodustab eesti keele funktsioneerimist riigi ja ühiskonna peamise suhtlusvahendina kõigis valdkondades ning jätkusuutlikkust.

Kuna eesti keele kui Eesti Vabariigi riigikeele temaatika puudutab ühelt poolt kõiki Eestis toimivaid institutsioone ja kogu ühiskonda ning, teiselt poolt, eesti keelt kõikides selle aspektides, siis seati kaasamise eesmärgiks töötada Eesti keelenõukogu ja Haridus- ja Teadusministeeriumi poolt koostatud algse projekti alusel välja lõppredaktsioon, milles võimalust mööda arvestataks kõikide võimalike partnerite seisukohti.

Mitme institutsiooni esindajaist koosnev Eesti keelenõukogu alustas arengukava algversiooni koostamist juba 2009.a mais. Kaasamine kestis 2010. a maist kuni eelnõu valmimise ning Vabariigi Valitsuses vastuvõtmiseni 2010.a novembris.

Kes kaasasid ja kes osalesid?

Kaasamise põhilisteks läbiviijateks olid Haridus- ja Teadusministeeriumi ning Eesti keelenõukogu ühine töörühm ja HTMi keeleosakonna nõunik. Eesti keele arengukava algversiooni koostas Eesti keelenõukogu. Arengukava algversioon koostati Haridus- ja Teadusministeeriumi kõikide osakondadega, mille märkustele ja ettepanekutele reageerimiseks moodustati HTMi ja EKNI ühine töörühm.

Kuidas kaasamine toimus?

Arengukavaga paralleelselt koostati selle rakendusplaani, mille seisukohad arutati läbi kõikide arengukava põhitäitjatega.

Töörühma poolt ette valmistatud arengukava ja selle rakendusplaani eelnõu saadeti koostööks kõikidele ministeeriumidele ja HTMi olulisematele partneritele eesti keele valdkonnas; osalusveebi kaudu pakuti kommenteerimisvõimalust Eesti üldsusele. HTMi ja EKNI ühistöörühm analüüsis kõiki koostööks esitatud ettepanekuid ja märkusi, püüdes neid maksimaalsel võimalikul viisil eelnõu lõppredaktsiooni koostamisel arvestada. Kuna kõige rohkem märkusi, k.a arengukava struktuuri muutvaid märkusi oli teinud Rahandusministeerium, siis toimus 3 kohtumist RM ja HTMi-EKNI-töörühma esindajate vahel, mille käigus jõuti arengukava ja selle rakendusplaani sõnastuses ühiseisukohtadeni (tõdedes ühtlasi, et arengukavade koostamisele esitatavaid nõudeid tuleb rakendada paindlikult).

Eelnõu ettevalmistamise lõppfaasis tutvustati selle põhiseisukohti ajakirjas Õiguskeel nr 3 (2010) ilmunud Jüri Valge artiklis „Uus eesti keele arengukava tulekul“.

HTMis lõplikule kujule viimistletud eelnõu saadeti enne Vabariigi Valitsusele esitamist tehtud märkuste õigesti mõistmise ja adekvaatse reageerimise kontrolliks kõigile ministriumidele, kust arvamused olid tulnud. Pärast positiivseid vastuseid kooskõlastanutelt saadeti eelnõu valitsusele, kus see heaks kiideti.

Kaasamisprotsessi oluline osa järgneb arengukava heakskiitmisele Vabariigi Valitsuses: kavas on nõupidamised arengukava elluviimises kokkuleppimiseks kõikide selle põhitäitjatega.

Hinnang kaasamisele

Kaasatud institutsioonide panus oli erinev, kuid koostöösoovist lähtuvana kindlasti arvestatav. Pole kahtlust, et võimalus eelnõu teksti partneritelt tulnud ettepanekute (eriti Rahandusministeeriumi omade) toel täiendada muutis seda paremaks. Tulemus oleks võinud veelgi parem olla, kui kõik institutsioonid, kellele kommenteerimisvõimalust pakuti, seda võimalust oleksid kasutanud.

MAJANDUS- JA KOMMUNIKATSIOONIMINISTEERIUM

JUHTUMIKIRJELDUS: Merenduspoliitika

Arengukava eesmärk on töötada välja integreeritud merenduspoliitika, mis ühendaks endas erinevate valdkondade poliitikate kujundamise ja protsessid ning mis arvestaks vaid Eestile iseloomulike küsimuste kõrval ka rahvusvahelisi kokkuleppeid ning ühisprojektidest võetud kohustusi.

Kes kaasasid ja kes osalesid?

MKMi Transpordi arengu talitus, MKMi arendusjuht ning avalike suhete osakond. Kaasamise korraldamisel kasutati Ernst ja Youngi ekspertide nõuandeid Riigikantselei ja ministriumite ühisprojekti raames.

Algusest peale peeti väga oluliseks partnerite tõhusat kaasamist, et koguda informatsiooni, ideid ja ekspertarvamusi. Samuti oli soov jõuda asjassepuutuvate osapooltega konsensussele, et vältida konflikte ning tagada arengukava rakendumine. Arengukava väljatöötamiseks moodustati neli töörühma, kes kohtusid korduvalt ning mille liikmed said ka arengukava erinevaid tööversioone lugeda ja kommenteerida: hariduse töörühm, transpordi töörühm, avaliku sektori töörühm ja turismi töörühm. Töörühmadesse kuulusid nii ministriumite, avalike sektori asutuste, ülikoolide, erialaliitude, ettevõtete kui ka ametiühingu esindajad, kokku ca 40 asutuse, ettevõtte või organisatsiooni esindajat.

Kuidas kaasamine toimus?

Laiema avalikkuse informeerimiseks ja kaasamiseks tutvustati teemat aprillis ja mais korduvalt raadiosaates „Meretund“, teema käis läbi ka jooksvatest uudistest. Kevadel tutvustati arengukava koostamise plaani ka Merendusnõukogus. Maikuu tehti tutvustav ettekanne Rannaalade planeerimise seminaril.

Aprillikuu koguti partneritel sisendit e-kirja teel.

Mai alguses toimusid töörühmade kohtumised, kus toimus arengukava esimese algversiooni tutvustamine ja kommentaaride üle arutlemine. Töörühmade kohtumiste protokollid avaldati suures osas ministriumi kodulehel.

Lisaks toimus 18. juunil partneritele vaheseminar ministriumis, kus anti tagasisidet eelnõu hetkeseisu kohta ning põhjendati kogutud sisendinformatsiooni põhjal ja kokkulepete tulemusena arengukava koostamisel tehtud poliitikavalikuid. Osales 40 partnerit. Kõik seminari materjalid avaldati ministriumi kodulehel.

Suve jooksul toimus kirjalik konsulteerimine kõigi osapooltega.

Teine töörühmade kohtumiste sari oli 2010. aasta septembris-oktoobris, mil üheskoos käidi vahepeal täienenud dokument läbi. Töörühmade protokollid avaldati ministeeriumi kodulehel.

Novembris avaldati eelnõu osalusveebis ning saadeti otse kommenteerimiseks ka kõigile partneritele. Osalusveebis avaldamise kohta tegi ministeerium ka pressiteate, et ka laiemat üldsust oma arvamust avaldama kutsuda. Samuti avaldasime üleskutse ja osale.ee lingi Twitteris.

Hinnang kaasamisele on tulemas

2011. aastal korraldatakse seminar kõigile partneritele, et tutvustada eelnõu praegust seisuga. korraldada tagasiside avaliku konsulteerimise käigus koostatud ettepanekutele ja korraldada lõpuüritus partneritele, tänamaks neid osalemise eest ning kogumaks tagasisidet kaasamisele.

JUHTUMIKIRJELDUS: Hindade avaldamine kahes vääringus

1. juunil 2010 hakkas kehtima majandus- ja kommunikatsiooniministri määrus, mis kohustab kuni 30. juunini 2011 kaupade ja teenuste hindade näitamist paralleelselt kahes vääringus.

Eesmärk oli, et eurole üleminek oleks sujuv ja tarbijad saaksid uue vääringuga harjuda. Hinna kahes vääringus paralleelne avaldamine on kohustuslik kaupade ja teenuste müügikohas trükitehniliselt või käsikirjas vormistatud hinnasiltidel ja hinnakirjades, samuti e-kaubanduse korras kauplejate veebilehel.

Kes kaasasid ja kes osalesid?

Eurole ülemineku tehniliseks ettevalmistamiseks lõi MKM tarbijakaitse töögrupi, mille üheks ülesandeks oli ka nimetatud määruse („Kauba ja teenuse hinna avaldamise nõuded“) muutmise eelnõu väljatöötamine. Töögruppi kuulusid kolmandast sektorist Kaupmeeste Liidu, KTK ja Tarbijakaitse Liidu esindaja, kes osalesid töökoosolekutel, mis toimusid alates eelmise aasta veebruarist nii füüsiliselt kui ka meili teel ettepanekuid tehes.

Kuidas kaasamine toimus?

Eelnõu esialgse teksti valmimisel märtsis kohtusime ka teiste erialaliitude esindajatega, kellega rääkisime läbi vajalikud erandid ja võimalikud probleemid. 2010 märts-aprill võeti ühendust erinevate sektorite esindajatega – EVEA, E-kaubanduse Liit, Õiliit, Info-Tehnoloogia Liit, Pangaliit, Taksojuhtide Liit, Autoettevõtjate Liit, parkimisteenuse korraldajad jne. Lisaks tutvustasime oma plaane Rahandusministeeriumi korraldataval (seoses euro kasutuselevõtu protsessiga) kord kuus toimival ettevõtjate ümarlaul, kus esitatud ettepanekuid püüdsime võimalusel arvesse võtta.

Määruse allkirjastamisega paralleelselt täiendasime hindade avaldamise juhendit koostöös Tarbijakaitseametiga, Kaupmeeste Liidu ja KTK-ga. Enne määruse jõustumist 1. juulil 2010 korraldasime MKM-is ümarlause-laadse kohtumise nii ajakirjanikele kui ka teistele asjast huvitatud osapooltele, et rääkida nii määruse rakendamise detailidest kui ka vastata täpsustavatele küsimustele. Hinna avaldamise määruse muudatus allkirjastati 1. juunil 2010.

Kuni aasta lõpuni käisime erinevatele kohtumistel rääkimas määruse mõjudest (näiteks Kaupmeeste Liidu teabepäev, teabepäev taksojuhtidele, teabepäev bussivedude korraldajatele, korteriühistute esimeestele).

Hinnang kaasamisele

Eraldi planeerimist kaasamise osas ei toimunud, kuna osakonnasiseselt on kirjutamata

tavaks kujunenud, et uue õigusakti teksti valmimisel kaasame ka oma koostööpartnereid lisaks nendele, kes osalevad õigusakti väljatöötamise töögrupis. S.t kui näeme, et puutumust omavaid valdkondlikke ühendusi on mõistlik enne teksti kinnitamist informeerida.

99%-il juhtudest saime tagasisidet, s.t vastati kas ettepanekutega või nõustuti meie sõnastusega

Osalejad suhtusid positiivselt ja innuga, kuna õigusakt kehtestas nende suhtes otseseid kohustusi, mille sisust arusaamine võimalikult varajases staadiumis võimaldas nii kulusid kui ka tegevusi efektiivsemalt planeerida.

JUHTUMIKIRJELDUS: Ehitusprojektide nõuete määrus

25. sept 2010 hakkas kehtima majandus- ja kommunikatsiooniministri määrus „Nõuded ehitusprojektile“, millega muudetu nõudeid ehitusprojektide sisule ja vormile arusaadavamaks. Määrus on ühendavaks lüliks ehitusseaduse, standardite ning hea projekteerimise- ja ehitamise tava vahel.

Kontseptsiooni koostamisel lähtusime erinevatest standarditest, mis juba iseenesest kujutavad nõ üldrahvalikku kokkulepet ja väljakujunenud parimast tavast

Kuidas kaasamine toimus?

Kuivõrd MKMil endal ei olnud piisavat kompetentsi vastava määruse kirjutamiseks, siis võeti kohe algul suunaks hankida puuduolev teadmine eelkõige läbiva kaasamise baasilt. Koostatud kontseptsioon saadeti täiendamiseks kõikidele huvigruppidele.

Vastavalt täiendatud kontseptsioonile koostati esialgne määruse eelnõu, mille mis arutati punkt punktilt läbi huvigruppide esindajatega (ca 10 töögrupi koosolekut)

Parandatud eelnõud terviktekst saadeti arvamuse avaldamiseks kõikidele huvigruppidele ja ka otse mõnedele ekspertidele.

Hinnang kaasamisele

Lõppteksti oli võimalus parandada ja kommenteerida kõikidel osapooltel kooskõlastamisel läbi e-õiguse (vastav teade e-õigusesse ülespanemisest saadeti kõikidele huvigruppidele), kuid kaasamise lõpuks ei olnud sisuliselt ühelgi osapoolel enam midagi lisada.

Lõppkokkuvõttes on ministeeriumi arvates kõik osapooled, kelle tegevust määrus puudutab, uue seadusaktiga rahul. Täna on kehtivale määrusele esitatud vaid üks suuline keeleline korrigeerimissettepanek ja seda osapoolte poolt, kes kuulub küll eriala esindusorganisatsiooni, kuid kahjuks ei tundnud asja vastu huvi töö käigus.

JUHTUMIKIRJELDUS: Elutähtsad infrastruktuurid

MKMi kriisireguleerimise osakond koordineeris 2010. aastal Eestis Euroopa Nõukogu direktiivi 2008/114/EÜ „Euroopa elutähtsate infrastruktuuride identifitseerimise ja määratlemise ning nende kaitse paranduse vajaduse hindamise kohta“ ülevõtmist.

Euroopa elutähtsad infrastruktuurid on liikmesriikides asuvad elutähtsad infrastruktuurid, mille kahjustada saamisel või hävimisel oleks oluline mõju vähemalt kahele liikmesriigile. Mõju hinnatakse lähtuvalt valdkonnavahelistest kriteeriumidest.

Kes kaasasid ja kes osalesid?

Et kaardistada elutähtsad infrastruktuurid, lõi MKM töörühmad, kuhu kaasas Siseministeeriumi ja oma valitsemisala asutuste energeetika ning transpordi valdkonnas tegutsevad suurimad elutähtsat teenust osutavad ettevõtted.

Loodi kaks töörühma, mis tegelesid vastavalt transpordi ja energeetika valdkonnas elutähtsa infrastruktuuri identifitseerimisega. Esimeses, transpordi-alases töörühmas osalesid MKMi, Siseministeeriumi, Tehnilise järelevalve ameti, Lennuameti, Maanteeameti, Veeteede ameti, ASi Eesti Raudtee, ASi Tallinna Sadam ja ASi Tallinna Lennujaam eksperdid. Energeetika-alases töörühmas osalesid MKMi, Siseministeeriumi, Tehnilise Järelevalve Ameti, Konkurentsiameti, ASi Eesti Energia, ASi Eesti Gaas ja OÜ Elering eksperdid.

Kuidas kaasamine toimus?

Töörühmade liikmed tutvusid nii direktiivi kui ka selle rakendamise suunistega ning esitasid märtsis toimunud koosolekul oma esialgsed seisukohad. Mais formuleerisid töörühmade liikmed oma seisukohad kirjalikult. Transpordi töörühm direktiivi mõistes elutähtsaid infrastruktuure ei identifitseerinud ja sellega töörühma töö lõppes. Energeetika töörühm kohtus veel augustis, kui arutati maagaasi küsimust ja septembris, kui teemaks oli elektrienergia ülekandmiseks vajalik infrastruktuur. Pärast täiendavat arutelu formuleeris töögrupp ühise seisukoha, mille järgi ei identifitseerinud töörühm direktiivi mõistes elutähtsaid infrastruktuure.

Töörühma sekretär osales Euroopa Komisjoni korraldatud töökohtumistel, kus andis ülevaate töörühmade tegevusest ning tutvustas Leedu ja Läti kolleegidele Eesti praktikat direktiivi rakendamisel. Eesti eskujul moodustasid ka Läti kolleegid direktiivi täitmiseks töörühmad.

Hinnang kaasamisele

Kaasamist planeeriti töögrupi näol, kus eksperdid vabas vestlusringis said arutada teemat, avaldada arvamust ja püstitada küsimusi. Mõnede küsimuste osas tuli pöörduda vastuse saamiseks välisriigi asutuste poole. Hiljem teema arutelu jätkus kuni kõik olid jõudnud ühisele seisukohale.

Taoline töökorraldus osutus efektiivseks ja huvitavaks ning võimaldas küsimusega tutvuda sügavamalt.

Osalejad suhtusid töösse heatahtlikult ja tõsiselt. Tegelikult oli kogu see töö osalejatele igati kasulik, eriti siis, kui töö teises etapis teema käsitus sai ümber formuleeritud ja pööratud vastupidiseks: „Kas mõnes teises liikmesriigis on energeetika või transpordi valdkonnas kriitilist infrastruktuuri, mille tööst väljalangemine võiks omakorda mõjutada Eestit ja Eesti territooriumil asuvate infrastruktuuri objektide töökindlust ja toimimist?“

Taoline lähenemine pakkus juba väga konkreetset huvi, sest energeetika infrastruktuur on omavahel tihedalt seotud. Selles küsimuses toimus kirjavahetus ja konsulteerimine nii Soome kui ka Läti ametiasutustega, küsiti nende arvamust ja lähenemist piiriüleste energiaülekande süsteemide kohta. Siin jõudsid töögrupid samuti järeldustele, et teistes EU liikmesriikides ei ole Euroopa kriitilist infrastruktuuri, mis võiks vastavate kriteeriumite kohaselt oluliselt mõjutada Eesti territooriumil asuvat energeetika kriitilise infrastruktuuri toimimist.

KESKKONNAMINISTEERIUM

JUHTUMIKIRJELDUS: "Maapõue kasutamise ja kaitse aluste" koostamine

Eesmärk oli kaardistada ja tuua esile peamised kitsaskohad kehtiva maapõuealase seadusandluse ning nüüdseks väljakujunenud olukorra, tõekspidamiste ja vajaduste vahel. *Aluste* põhjal peab valmima uus maapõuseadus.

Kes kaasasid ja kes osalesid?

Kaasamist viis läbi Keskkonnaministeeriumi nõunik Rein Raudsep, koos sama ministeeriumi maapõue osakonna töötajatega.

Kaasamine toimus 2010.aastal umbes kahe kuu jooksul, arutades toodud põhimõtteid huvigruppide (keskkonnaorganisatsioonid, ettevõtjad, omavalitsused jne) esindajatega Korraldati avalikud seminarid, mille tulemuseks saadi hulgaliselt parandusettepanekuid. Kõik ettepanekud töötati läbi ja võimalusel neid arvestati dokumendi koostamisel.

Hinnang kaasamisele

Kaasamise käigus saadud ettepanekute abil saadi *Aluseid* tunduvalt täiendada ja dokument sai kvaliteetsem. Kõige rohkem täiendasime *Aluste* avalikustamise tulemusel alajaotusi, mis käsitlevad mäerenti ja tagatisraha.

Kaasamise tulemuste saamise järel on tõenäoliselt võimalik maapõue seadusse ja teistesse seadustesse teha mäerendi ja tagatisraha osas vajalikud muudatused, mis on praktiliselt rakendatavad.

Praegu koostatakse *Aluste* baasil uue maapõueseaduse eelnõu ja seletuskirja. Momendil on eelnõu ja seletuskiri tutvustamisel Keskkonnaministeeriumi töötajatele. Seejärel alustatakse üleüldist eelnõu tutvustamist ametiasutustele, mittetulundusühingutele, ettevõtjatele – seega kõigile huvigruppidele.

SOTSIAALMINISTEERIUM

JUHTUMIKIRJELDUS: Laste ja perede arengukava

Arengukava loomisega soovitakse luua laste ja perede elukvaliteedi tagamiseks ühtne ja terviklik tegevusmehhanism, et saavutada positiivseid ja olulisi muutusi laste ja perede heaolus. Need muutused avalduvad näiteks rahvastiku tervisenäitajate paranemises, et tagada rahvastiku kestmine ja riigi edasine majandusareng. Muutused avalduvad samuti tööhõive paremates näitajates ning pikas perspektiivis paranenud sündivuses. Muutused avalduvad ka laste riskikäitumise ja psüühikahäirete vähenemises.

Arengukava kaasamisprotsessi eesmärgid:

- Töörühmades arengukavaga seotud sisuliste küsimuste arendamine ja sisulise töö tegemine
- Koostöö, kaasvastutuse ja suhete arendamine
- Kaasatavatele informatsiooni jagamine, nende kompetentside tõstmine
- Osaliste võimestamine - osalejatele aktiivse rolli andmine arengukava ja meetmete koostamisel.

Kes kaasasid ja kes osalesid?

Laste ja perede osakond on vastutav nii arengukava koostamise kui kaasamise protsessi juhtimises.

Töörühmade ülesandeks oli laste ja perede arengukava 2011-2020 ja rakendusplaani väljatöötamine järgmiselt:

1. arengukava eesmärgi ja alavaldkonna eesmärgi täpsustamine
2. laste ja perede arengukava jaoks hetkeolukorra ja täpsemate probleemide kaardistamine;
3. lahendusettepanekute ja meetmete esitamine arengukavasse.

Perioodil september-detsember moodustati 3 töörühma:

- lapse õiguste ja lastekaitse töörühm
- vanemluse toetamise töörühm
- alushariduse ja hoiu (hilisem kokkuleppeline nimetus „lapse päevahoiu“) töörühm.

Kaasatute valiku tegi SoM laste ja perede osakond, nõunik Liina Kanter saatis laiali kutsed võimalikele kaasatutele ning osaleda soovijad haarati töörühmade töösse. Kaasatute seas on nii ministriumide, riigiametite, mittetulundusühenduste, ülikoolide, kohalike omavalitsuste kui erinevate erialade (meedikud, psühholoogid, psühhiaatrid, pedagoogid jne) esindajad ja eksperdid.

Olulised partnerid on ka teised ministriumid, nt HTM; samuti suuremad lapse õiguste ja perede heaolu valdkonna mtü-d, nt Lastekaitse Liit, Lapse Huvikaitse Koda, Perekeskus Sina ja Mina. Lahenduste pakkumisel ja ettepanekute tegemisel on olnud võrdselt aktiivsed enamik töörühma liikmeid.

Kuidas kaasamine toimus?

Kaasamisprotsessi ajakava:

20.09.10 – arengukava avaüritus, laiem kaasamine avatud ruumi meetodil.

20.09.10 – töögruppide esimene kohtumine

Oktoober-detsember 2010– töörühmade igakuised koosolekud (kokku 3 kohtumist igal töörühmal)

Jaanuar 2011 – arengukava sisuline koostamine LPO ametnike poolt, läbirääkimised tegevuste osas töörühmade liikmetega meilisuhtluses.

Jaanuar-veebruar 2011 – vajadusel täiendavad töörühmade töökohtumised, milleks on töörühmade liikmed ise huvi väljendanud.

Veebruar-märts 2011 – siht-ja sidusrühmadega läbirääkimised. Arengukava juhtrühma kohtumine.

Märts 2011 – infopäev laiemale kaasatute ringile arengukava lõppversiooni tutvustamiseks enne ametlikule kooskõlastusringile saatmist.

September 2011 – arengukava koostamise ja kaasamise protsessi kokkuvõttev seminar töögruppide liikmetele, arvestusega, et arengukava on ministri käskkirjaga selleks ajaks kinnitatud.

September-Detsember 2011 avalikkuse teavitamine laste ja perede arengukavast.

Meetodid:

- Arengukava avaseminar laiemale kaasatute ringile – avatud ruumi meetodil.
- Töögruppide töökohtumised (2010.a kokku 4 kohtumist).
- Töökohtumiste käigus kasutati aktiivtöö meetodeid (SCORE, Disney mudeli kasutamine, rühmatööd, diskussioon)
- E-maili teel tööversioonide kommenteerimine, ettepanekute esitamine.
- Info vahetamine töörühmade tegevuse, arengukava protsesside ja praktilise töökorralduse osas.

Hinnang kaasamisele

Partnerite hinnangut ja tagasisidet ei ole kaasamise protsessis veel jõutud küsida, seda kavandatakse 2011.aastal. Nagu igas tööprotsessis on olnud jooksvalt nii positiivset tagasisidet nt aktiivsete töömeetodite rakendamise kohta kui teisalt kriitikat.

Töörühmade töös on olnud aktiivseid vaidlusi ja erimeelsusi. Kaasajad ei ole eriarvamusi kartnud, pigem on need abiks ja konstruktiivseks infoks võimalike takistuste ja riskide hindamisel

Arengukava protsess on hetkel veel poole peal, kuid juba praegu võib tõdeda, et kaasamine on olnud arengukava koostamise juures hädavajalik ja vältimatu. Kuna kaasamine on laste ja perede osakonna üheks ja võib öelda, et juba igapäevaseks tööviisiks, siis on erinevate osapoolte ja partneritega ühiste eesmärkide sõnastamine ning lahenduste otsimine elementaarsena näiv tegevus.

Osalejad on kindlasti andnud hea panuse. Ühelt poolt on aidanud protsess kõigil osapooltel ühiseid eesmärke sõnastada ja täpsustada, ühiselt loodud platvorm annab võimaluse ka arengukava reaalsele rakendusele. Ka erinevate arvamuste ja erimeelsuste jaoks ruumi andmine on väga oluline osa kaasamise protsessist, see on aidanud tuvastada võimalikke riskikohti tegevuste edukaks rakendamiseks ning ka kaasatutele võimaluse enda seisukohad ausalt ja avameelselt väljendada.

Alati saab paremini, eriti oluline on iga kaasamise protsessi juures ajafaktor ning kindlasti oleks võinud aega kaasamise protsessiks veelgi rohkem kavandada. Samal ajal oleme lisaks töögruppide tegevusele kavandanud 2011.aastal täiendavaid kohtumisi ja seminare, mis loodetavasti annab protsessile lisaväärtust ja kaasatutele võimalusi veel oma olulisi mõtteid ja ettepanekuid väljendada.

JUHTUMIKIRJELDUS: „RAHVASTIKU TERVISE ARENGUKAVA 2009-2020” TEGEVUSARUANNE

Rahvastiku tervise arengukava juhtimistsükkel näeb ette iga-aastase arengukava tegevuste ülevaate ja jooksvaid juhtimisotsuseid tegevuste rahastamise ning rakendamise kohta.

Kaasamise eesmärk

Kaasamise eesmärgiks on koondada teavet planeeritud tegevuste täitmisest, hinnata tegevuste tulemuslikkust tervisenäitajate muutustest lähtuvalt, teadvustada koostööpartneritele nende tegevuste ja otsuste mõju tervisele. Samuti on eesmärk kaardistada vajakajäämised ja tuleviku väljakutsed ehk tegevused, mis võiksid panustada rahvatervisesse, kuid mida me täna veel ei tee.

Kes kaasasid ja kes osalesid?

Kaasamist Rahvastiku tervise arengukava 2009. a tegevusaruande koostamisel viis läbi Sotsiaalministeeriumi rahvatervise osakond.

Tegevusaruande koostamisel osalesid Eesti Haigekassa, Haridus- ja Teadusministeeriumi, Justiitsministeeriumi, Keskkonnaministeeriumi, Kultuuriministeeriumi, Majandus- ja Kommunikatsiooniministeeriumi, Põllumajandusministeeriumi, Siseministeeriumi ja Sotsiaalministeeriumi esindajad.

Aruande koostamisel olid kaasatud Rahvastiku tervise arengukava viie valdkonna ekspertkomisjonid, kuhu kuuluvad spetsialistid-ekspertid ministeeriumidest, ülikoolidest, Eesti Haigekassast, Terviseametist, Tervise Arengu Instituudist, Eesti Haiglate Liidust, Eesti Õdede Liidust, Perearstide Seltsist, Tööinspeksioonist, Eesti Lastearstide Seltsist, Eesti Seksuaaltervise Liidust, Eesti Psühhiaatrie Liidust, Eesti Naistearstide Seltsist. Tegevusaruande koostamisel enne esitamist Vabariigi Valitsusele RTA juhtkomitee. Juhtkomiteesse kuuluvad Eesti Haigekassa, Eesti Linnade Liidu, Tartu Ülikooli Tervishoiu Instituudi, Õiguskantsleri Kantselei, Haridus- ja Teadusministeeriumi, Justiitsministeeriumi, Kaitseministeeriumi, Keskkonnaministeeriumi,

Kultuuriministeeriumi, Majandus- ja Kommunikatsiooniministeeriumi, Peaministri büroo, Põllumajandusministeeriumi, Rahandusministeeriumi, Siseministeeriumi ja Sotsiaalministeeriumi esindajad. 2010. aastal kaasati juhtkomitee koosseisu 5 Riigikogu liiget.

Kuidas kaasamine toimus?

2010. aastal tutvustati Rahvastiku tervise arengukava rakendamise olulisemaid aspekte ka Riigikogu sotsiaalkomisjonile kuuel korral, valminud aruannet tutvustati Riigikogu täiskogu istungil riiklikult tähtsa küsimusena.

Protsessi käigus toimusid koosolekud partneritega erinevates töögruppides. Sisendite täpsustamisel tegevusaruandesse oli oluline osa kirjalikel konsultatsioonidel.

Hinnang kaasamisele

Tegevusaruande koostamise käigus oli partnerite poolt palju kommentaare ja küsimusi, millele vastati põhjalikult. Toodi esile nii positiivseid osi kui puudusi. Üldjuhul olid kommentaarid konstruktiivsed – teema puudutab meid kõiki otseselt ning enamikul on selles osas ka väljakujunenud arvamus.

Koostöö algus oli nii mõnelgi puhul ehk natuke kompav ja konarlik, arvamusi laekus väga erinevaid. Aja jooksul ja suhtluse tihenedes, muutus protsess oluliselt ja lõpptulemusena sujub koostöö väga hästi. Partnerite panus dokumenti oli väga suur ning erinevalt levinud eelarvamusest ei põhjastanud laiaulatuslik kaasamine protsessi venimist (tähtaegade ületamist), kuna kaasamine oli algusest peale protsessi sisse planeeritud.

PÕLLUMAJANDUSMINISTEERIUM

JUHTUMIKIRJELDUS: Kaasamine Euroopa Kalandusfondi (2007 – 2013) kolmanda telje ühishuvi meetmete rakendamisel

Aastatel 2007-2013 on Eestil võimalik kasutada Euroopa Kalandusfondi toetusraha. Eesti on koostanud Eesti Kalanduse Strateegia 2007-2013 ning Euroopa Kalandusfondi rakenduskava 2007-2013 strateegia rakendamiseks. Vastavalt rakenduskavale on strateegia kolmanda telje raames avatud järgmised toetusmeetmed 3.1 „Muud ühistegevused“, 3.2 „Veeloomastiku ja – taimestiku kaitse ja arendamine“ ning 3.5 „Katseprojektid“, mille raames on võimalik toetust taotleda teadus- ja arendusprojektidele kalanduse valdkonnas. Kolme meetme eelarve perioodi peale kokku on 140 miljonit krooni. Selleks, et välja valida parimad projektiideed on Põllumajandusministeeriumi kalamajandusosakond otsustanud rakendada järgmist projektide hindamise skeemi. Esmalt kogub kalamajandusosakond teatud perioodi vältel kokku projektiideed (olemas on vastav vorm, et ideed oleksid esitatud ühtses formaadis) ning esitab need kõigepealt hindamiseks kutselise kalapüügi korraldamise ja arendamise komisjonile. Projektiideed saadetakse komisjoni liikmetele tutvumiseks 2 nädalat enne komisjoni toimumist ning projektiideede esitajad on palutud komisjonist osa võtma, et neil oleks võimalik oma ideed põhjendada ja kaitsta ning küsimustele vastata. Komisjonis toimuva arutelu tulemusena langetatakse iga projekti puhul otsus, mis on kas positiivne või negatiivne. Samuti tehakse projektiidee esitajale vajadusel ettepanekuid ja soovitusi projekti kohandamiseks. Positiivse otsuse puhul liigub projektiidee edasi Kalandusnõukokku, kus on esindatud kogu kalandussektor (ranna- ja traalikalurid, töötledjad, kaugpüüdjad, kalakasvatajad) lisaks kalandusega seotud ametkonnad (Rahandusministeerium, Keskkonnaministeerium), samuti PRIA. Taaskord on kalandusnõukogu liikmetel võimalik projektiideedega e-kirja teel 2 nädalat varem tutvuda ning nõukogus oma (samuti oma organisatsiooni, liidu, ühingu, jne) arvamust avaldada projektiidee kohta. Kõik projektiideed arutatakse ükshaaval läbi, kuulatakse ära sektori arvamus ning võetakse ühiselt vastu otsus. Kõik positiivse otsuse saanud projektiideed lisatakse põllumajandusministri käskkirja ning selle alusel on järgmises taotlusvoorus võimalik nende projektide elluviimiseks toetust taotleda.

Kaasamise eesmärk

Kaasamise eesmärgiks oli ja on arutada sektori ning kalandusega seotud ametkondadega läbi võimalikud teadus- ja arendusprojektide ideed ning valida välja parimad, st need, mis vastaksid sektori vajadustele ning võimaldaksid valdkonnal areneda. Lisaks küsida sektorilt endalt ideid. Samuti tutvustada sektorile võimalusi nendes projektides osaleda – mitmel juhul on tegemist rakendusuuringutega või millegi katsetamisega, mida ei saagi teha ilma sektorit (eelkõige kalureid endid) kaasamata. Seega on tegemist mitmetasandilise kaasamisega.

Kes kaasasid ja kes osalesid?

Kaasajaks oli Põllumajandusministeeriumi kalamajandusosakond, kõige rohkem oli kaasamisega seotud kalanduse arengu büroo. Ent suure panuse andsid osakonna nõunikud, osakonnajuhataja ning ka valdkonna asekanstler. Osalesid kutselise kalapüügi korraldamise ja arendamise komisjoni ja kalandusnõukogu liikmed. Lisaks oleme kaasanud ja teeme koostööd ka Tallinna Tehnikaülikooli ning Toidu- ja Fermentatsioonitehnoloogia Arenduskeskusega, MTÜ-ga Eesti Loodushoiu Keskus, Keskkonnaametiga.

Kuidas kaasamine toimus?

Kaasamisprotsess algas meetmete määruste väljatöötamisega 2009. aasta teises pooles ning kestab seni, kuni meetmetes toetusraha jätkub. Tõenäoliselt valitakse viimased projektid välja aastal 2013, et siis 2015.aasta juuni lõpuks kõik tööd lõpetatud ning tulemused käes oleksid.

Hinnang kaasamisele

Kaasamise protsess on kulgenud suhteliselt hästi, on olnud paar tagasilööki, aga kokku võttes on siiski läinud väga hästi. Kaasatavate huvi on olnud suur. Põhilised meetodid, mida oleme kasutanud on kutselise kalapüügi korraldamise ja arendamise komisjon, kalandusnõukogu, konsulteerimine ja teavitamine e-kirjade kaudu, samuti kahe- ja mitmepoolsed kohtumised sektori esindajatega ning projektiideede esitajatega. Nii eelpool nimetatud komisjoni kui nõukogu kohtumised on olnud avatud kõigile asjast huvitatuile.

Protsessi on iseloomustanud avatus ning pidev suhtlemine ja nõustamine.

Aasta jooksul tehtud ära suur töö ning seda väga suures osas tänu kaasatavate panusele sellesse protsessi.

Euroopa Kalandusfondi 2007-2013 kolmas telg on ühishuvi telg, mille toetused on suunatud laiemat avalikkust mõjutavatele tegevustele. Eesmärgiks ei ole toetada ainult kalandussektori üksikettevõtjat. Seega saabki neid meetmeid rakendada ainult koostöös sektori, teiste ametkondade ning osapooltega. Kindlasti on välja valitud projektid paremini viimistletud ja läbi mõeldud tänu sellele, et neid on analüüsitud mitmes etapis. Oma ettepanekud on andnud sektor, samuti teised ametkonnad ning projektiideede esitajad on saanud tagasisidega üldjuhul arvestanud. Töövormid nagu eelnevalt nimetatud komisjon ja nõukogu on võimaldanud tuua erinevad kaasatud osapooled ühe laua ümber kokku ning tulemuseks on olnud põhjalik nõ silmast silma arutelu koos küsimuste, kriitika ja argumenteeritud põhjendustega (pean silmas projektiideede teemalist arutelu). Osalejad on olnud aktiivsed ja soovinud anda oma panuse, sest tegelikult arutatakse teadus- ja arendustegevuse projektiideede valguses kalandusvaldkonna tuleviku üle. Koostöö on tegelikult sujunud hästi ning kindlasti on siiani tehtud otsused seeläbi kvaliteetsemad.

Aga meetmete rakendamine on alles poole peal, seega jätkub ka kaasamisprotsess ning lõplikku hinnangut on hetkel veel vara anda. Kindlasti oleme õppinud nendest tagasilöökidest, mida me oleme kogenud. Suhtlemine ja selgitamine on parimad viisid kuidas vaeleusaamu ja segadust ennetada ja vältida. Avaliku sektori protsessid järgivad teatud formaate ning võtavad oma aja. Väljastpoolt vaadates on seda sageli keeruline mõista. Seega on kõige kasulikum ikka ja jälle selgitada, milline on antud juhul

otsustusprotsess, kui kaua see kestab ja mis põhjusel. Tagasilöökidena mõistame ka pigem arusaamatusi, näiteks kuskilt on kaduma läinud mõni infokild, keegi pole ennast piisavalt selgelt väljendanud, keegi ei ole piisavalt süvenenud. Kokkuvõttes jätkame kodanikuühiskonna arengu toetamist järjest targematena, lähtudes märksõnadest nagu avatud suhtlemine, paindlikkus, läbipaistvus, üksteise toetamine, tihe infovahetus, pidev analüüs ning valmidus koos areneda ja õppida.

PÕLLUMAJANDUSMINISTEERIUM

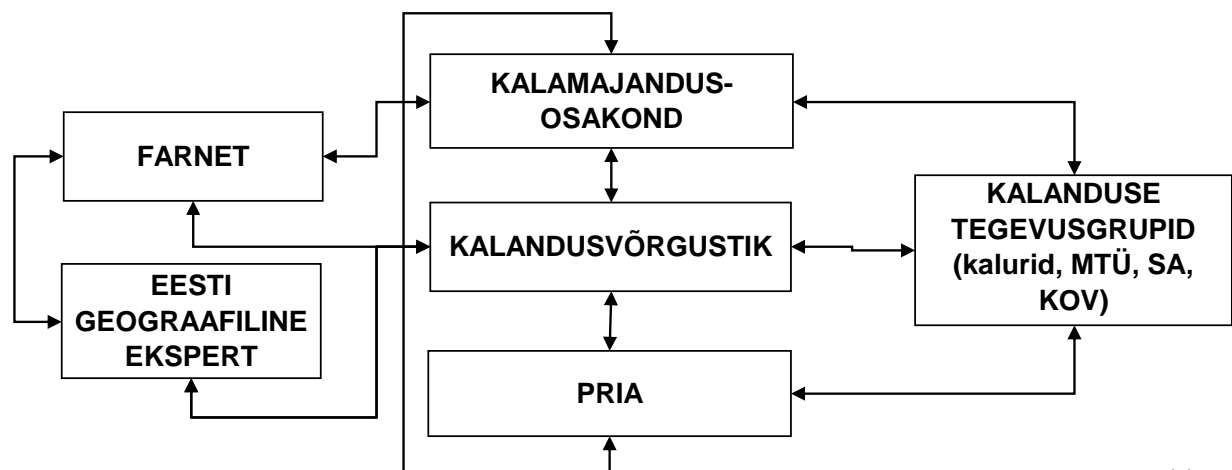
JUHTUMIKIRJELDUS: Kaasamine Euroopa Kalandusfondi (2007 – 2013) neljanda telje, meetme 4.1. „Kalanduspiirkondade säästev areng“ rakendamisel

Aastatel 2007 – 2013 on Eestil kasutada Euroopa Kalandusfondi võimalused. Selleks on Eesti ettevalmistanud „Eesti Kalanduse Strateegia 2007 – 2013“ ja strateegia rakendamiseks „Euroopa Kalandusfondi 2007 – 2013 rakenduskava“. Vastavalt rakenduskavale on Eestil 7 aastase perioodi üheks toetusmeetmeks „Kalanduspiirkondade säästev areng“ kuhu suunatakse 23% fondi rahadest. Selle meetme eraldi käsitlemise põhjused on: meetmele suunatakse suurimad rahad võrreldes teiste meetmetega; meetme peamiseks sihtgrupiks on kalurid, kes ei ole harjunud toetusi taotlema; meedet saab rakendada vaid läbi ühistegevuse, mis on uus lähenemine nii Eestis kui ka Euroopa Liidus kalanduse valdkonnas; ranna- ja sisevete kalurid on enamuses füüsilisest isikust ettevõtjad, kes on harjunud töötama üksi ning meetme rakendamisel on oluliseks osaks nii siseriiklik kui ka rahvusvaheline koostöö. Eelmainitud põhjustel otsustas Põllumajandusministeeriumi Kalamajanduse osakond rakendada lisaks, heale kaasamistavale toetusmeetme määruuse koostamisel, kolme toetatavat tegevust meetme sihtgruppidele: välja anda käsiraamat kalanduse tegevusgruppidele „Kalanduspiirkondade säästev areng“, rakendada pikaajalist koolituskava meetme „Kalanduspiirkondade säästev areng“ rakendamiseks ning luua Kalandusvõrgustiku büroo Maamajandamise Infokeskuse juurde.

Kaasamise eesmärk

Lähtudes sellest, et kaasamine ei ole ühekordne protsess selle meetme rakendamisel vaid protsess, mis on jätkunud ja arenenud tänaseni ning jätkub usutavasti ka järgmisel programmeerimisperioodil (2013 – 2020) kaasates aina uusi partnereid. Seetõttu kaasamise, kui sotsiaalses võrgustikus toimiva pideva protsessi, me siinkohal näiteks toomegi.

Sotsiaalse võrgustiku all me siinkohal mõtleme kaasatud organisatsioone (ja isikuid neis organisatsioonides), mis on seotud ühise eesmärgi saavutamise, ühiste huvidega, finantsidega, kogemuse ja teadmiste vahetamisega. Peamised kaasamisprotsessid leiavad aset läbi selle võrgustiku (Joonis 1).

Kes kaasasid ja kes osalesid?

Vastutaja PÕM Kalamajandusosakond

Selleks, et saavutada meetme eesmärkide täitmist on olnud vajalik kaasata erinevaid organisatsioone:

- Meetme rakendamisel peavad olema kaasatud kalandussektori esindajad (peamiselt ranna- ja sisevete kalurid), kohalike omavalitsuste esindajad (vähemalt 5 ühest kalanduspiirkonnast), kalandussektori MTÜ'd, SA'd ja kalandussektori välised ettevõtjad, MTÜ'd ja SA'd. Eelnimetatud osapooled pidid moodustama kalanduse tegevusgruppid kaheksas kalanduspiirkonnas.
- Kalanduse tegevusgruppide toetuseks loodi Maamajanduse Infokeskuse juurde Kalandusvõrgustik (<http://www.maainfo.ee/index.php?page=1450>), mille ülesandeks on toetada tegevusgruppide koostöö alustamist, korraldada koostööle pühendatud temaatilisi kohtumisi, soodustada kontaktide vahetamist, korraldada ja koordineerida kalanduse tegevusgruppide koolitust ja seminare nii Eesti kui ka Euroopa Liidu tasandil.
- Põllumajanduse Registrate ja Informatsiooni Amet (PRIA) on meetme rakendamisse kaasatud kui vahendusasutus, kelle ülesandeks on toetustaotluste menetlemine, rahastatavate tegevuste vastavuse kontrollimine, väljamaksete tegemine toetusesaajatele või hankijatele, aruandlus jms. Lisaks EKF rakenduskavas sätestatud on nad Kalandusvõrgustiku poolt kaasatud ka teistesse koostöö- ja koolitustegevustesse.
- FARNET (Euroopa Kalanduspiirkondade Võrgustik) <https://webgate.ec.europa.eu/fpfis/cms/farnet/> on Euroopa Komisjoni poolt moodustatud võrgustik toetamaks kalanduspiirkondade arengut Euroopa tasandil sh Eestis.
- Geograafiline ekspert on FARNET'ile töötav Eesti ekspert (Merle Adams), kelle ülesandeks on vahendada informatsiooni, toetada koostööd tegevusgruppide vahel sh rahvusvahelisel tasandil, olla toeks erinevates koolitus- ja koostöötegevustes.

Kuidas kaasamine toimus?

Meetme rakendamise suurem kaasamisprotsess algas 2008 aastal kolme toetava tegevusega meetme sihtgrupile: käsiraamatu väljaandmine kalanduse tegevusgruppidele, pikaajalise koolituskava rakendamine 2008 – 2009 aastal ning Kalandusvõrgustiku büroo loomine Maamajanduse Infokeskuse juurde aasta-eelarvega 2 miljonit krooni (finantseeritakse Euroopa Kalandusfondi tehnilise abi vahenditest). Koolituskava rakendamise esitasime 2009 aastal kui Põllumajandusministeeriumi prima kaasamise praktika näite.

Edasi oleme näinud kaasamist kui jätkuvat ning arenevat protsessi, mis toimub läbi organisatsioonidest moodustunud (Joonis 1) sotsiaalse võrgustiku aastani 2013 ning sama meetme jätkudes uuel programm-perioodil kuni aastani 2020.

Kaasamise meetodid

Info jagamine

- Mailinglist (e-kirja grupp) – tegevusgruppide tegevjuhid, juhatuse esimehed, PRIA, Põllumajandusministeerium. Loodud selleks, et tegevusgruppid saaksid vajadusel meetme rakendamist puudutavaid kõiki huvitavaid küsimusi küsida ning vastuseid saada. Võimalus ka PRIA'l ja Põllumajandusministeeriumil kõiki puudutavat informatsiooni edastada, näiteks meetme määruse muudatustega seonduv.
- Kalandusvõrgustiku kodulehekülg – lisaks infojagamisele on võimalik registreeruda võrgustiku poolt korraldatavatele üritustele, jagada koolitus jms materjale elektroonselt (<http://www.maainfo.ee/index.php?page=1450>).
- PRIA kodulehekülg – meetme toetuse taotlemisega vajalikud materjalid (<http://www.pria.ee/et/toetused/valdkond/kalandus/>).

- FARNET'i kodulehekülg – meetme rakendamisest Euroopas, parimad praktikad, teiste tegevusgruppide kontaktid jms (<https://webgate.ec.europa.eu/fpfis/cms/farnet/>).
- Kalandusvõrgustik edastab iganädalase „Nädalainfo“ e-kirja teel, kus võetakse kokku nii tegevusgruppides toimuv info kui ka kalanduse valdkonnas toimuvad erinevad üritused või seadusloome muudatused.
- Kalandusvõrgustik koordineerib erinevate trükiste väljaandmise, mis on vajalikud meetme rakendamisel tegevusgruppidele kui ka infoks laiemale avalikkusele, näiteks: „Püügist-müügini käsiraamat“ kala käitlejatele; võrdlusanalüüs „Eesti rannakalanduse arengusuunad“ laiemale avalikkusele.
- FARNET annab välja infolehte ja ajakirja, mis on kättesaadavad nii paber kandjal kui ka nende kodulehel.

Konverentsid

- Koostöös Euroopa Komisjoni, FARNET'i ja Põllumajandusministeeriumiga korraldati konverents tegevusgruppidele üle Euroopa "Getting started on the ground with Axis 4 of the European Fisheries Fund", Pärnus, 4-5 Juuni 2009. aastal.
- FARNET'i poolt korraldati konverents tegevusgruppidele üle Euroopa "FLAGs on the move", Gijonis, Hispaanias, 24-26 Märtsil 2010. aastal.
- FARNET'i poolt korraldati konverents tegevusgruppidele üle Euroopa "FLAGs in business: adding value to local fisheries products", Almeres, Hollandis, 16-18 Novembril 2010. aastal.
- Leedu Põllumajandusministeerium korraldas „Transnational Axis 4 Conference“ Palangas, 28-29 Oktoobril 2010. aastal.
- Kalandusvõrgustik korraldab 16-17 veebruaril 2011 aastal konverentsi „Kalanduspiirkondade arengusuunad“ Tallinnas.

FARNET korraldab ametlikke kohtumisi regulaarselt 2 korda aastas geograafilistele ekspertidele.

Kalandusvõrgustik korraldab vähemalt 4 korda aastas kalanduse tegevusgruppidele ümarlaudu aktuaalsetel teemadel. Ümarlauad annavad võimaluse tegevusgruppide esindajatel kohtuda erinevate ametkondade (sh PRIA ja Põllumajandusministeeriumi) esindajatega ja arutada meetme rakendamisega seotud probleeme.

Kalandusvõrgustik koordineerib kalanduse tegevusgruppide osalemist erinevatel üritustel, näiteks: „Tallinna Merepäevad 2010“; erinevatel konverentsidel osalemised; õppereisid tegevusgruppi liikmetele (Kalandusvaldkonna koolitus Soomes, Juuni 2010).

Kalandusvõrgustik korraldab ja koordineerib erinevaid koolitusi kalanduse tegevusgruppidele, näiteks: „Meede 4.1 projektitaotluste koolitus“; „Hindamisprotseduuri koolitus“.

Kõik 8 kalanduse tegevusgruppi omakorda korraldavad koolitusi ja infopäevi oma kalanduspiirkonnas

Põllumajandusministeerium on kaasanud tegevusgruppide esindajaid lisaks meetme 4.1 muudatuste aruteludele veel ka Euroopa Kalandusfondi Seirekomisjoni ja Kalandusnõukogu töösse.

Põllumajandusministeeriumi Kalamajandusosakonna praktikasse kuulub ka iga-aastane tegevusgruppide külastus, kus arutatakse meetme rakendamisega seonduvaid probleeme ja õnnestumisi iga tegevusgrupiga eraldi.

Hinnang kaasamisele

Tagasisideküsitlusi ja uuringuid kaasamise protsessi kohta meetme rakendusfaasis (sel ajal kui tegevusgruppid strateegiaid on rakendanud ehk aastal 2010) me läbi viinud ei ole, sest pidev kommunikatsioon osapoolte vahel, sh Kalandusvõrgustiku poolt korraldatavad ümarlauad, on võimaldanud ka üksteisele tagasisidet anda ja sellest õppida. Saame

öelda, et 4.1 meede „Kalanduspiirkondade säästev areng“ on rakendunud Eestis edukalt võrreldes teiste Euroopa Liidu liikmesriikidega. EL's rakendab nimetatud meetet 21 liikmesriiki ja Eesti on esimese kuue liikmesriigi hulgas, kus tegevusgrupid said moodustatud, tegevusgruppide strateegiad heaks kiidetud ning strateegiaid rakendama hakatud. Eesti edusamme kajastati ka rahvusvahelise võrgustiku infokirjas.

Usume, et oleme selle saavutanud suuresti tänu mitmete osapoolte kaasatusele meetme rakendamise algusest kuni tänaseni. Ei ole ilmselt liialdus väita, et selle meetme raames antavast rahalisest abist on ehk isegi olulisem olnud ranna- ja sisevete kalurite teadlikkuse tõus ning üha suurenev mõistmine koostöö ja kaasamise vajalikkusest. Koos arengu soodustamiseks vajalike vahenditega on tegevusgrupid järjest enam võtnud endale ka vastutust kohaliku arengu eest, milles me saame läbi kaasamisprotsesside neile jätkuvalt abiks olla.

JUHTUMIKIRJELDUS: LEADER-meetme rakendamismäärus

LEADER (prantsuse keeles *Liaison entre Actions de Développement de l'Économie Rurale*) - seosed erinevate maamajanduse arengu tegevuste vahel – on Euroopa Liidu ühenduse algatusprogramm, mis edendab kohalikku elu maapiirkonnas läbi kohaliku tasandi koostöö, aidates luua kohalikel partnerlustel põhinevaid maaelu arengustrateegiaid. Kohaliku arengu strateegia koostamisel võetakse arvesse eri sektorite huvisid ja otsitakse võimalusi nende sidumiseks. Programmi rakendamiseks peavad olema loodud kohalikud tegevusgrupid, kelle ülesandeks on valida tegevuspiirkonnas ellu viidavad prioriteetsed tegevused ja tegutsevad selle nimel, et kohaliku arengu strateegia saaks ellu viidud. Alates 2008 aastast tegutseb Eestis 26 kohalikku tegevusgruppi, mis katab 99,9% Eesti maapiirkonnast. (<http://www.maainfo.ee/index.php?page=66>).

Õigusakti vastuvõtmine mõjutab kõige vahetumalt kohalikke tegevusgruppe, kes vastavalt EL õigusaktidele peavad välja valima EAFRDst kaasrahastatavad projektid. Põllumajandusministri määrus reguleerib muuhulgas ka kohalike tegevusgruppide õigusi ja kohustusi haldusorganina, kes annab välja eel-haldusakti. Kaudsemalt mõjutab õigusakt kõiki potentsiaalseid taotlejaid, kes soovivad saada toetust Leader-meetme raames.

Esimese Leader-meetme määrus jõustus 2008.a. kuid praktikas ilmnnes hulk lahendamist vajavaid küsimusi, mis tingis põhjaliku määruse muudatuse. Määruse muudatuste ettevalmistamist alustati 2009. a lõpus, mil kaardistati praktikas ilmnunud probleemid, samuti küsimused, mis vajasisid reguleerimist tingituna sellest, et meetme rakendamine oli jõudnud järku, mis edasiseks arenguks vajas uut raamistikku. Eelnõu väljatöötamisega alustati veebruaris 2010. Selleks ajaks olid kohalikud tegevusgrupid esitanud ka oma esmased ettepanekud määruse muutmiseks.

Arutelud võimalike muudatuste üle viidi läbi koostöös Maamajanduse Infokeskusega (edaspidi *MMIK*), kus seminaridel ja infopäevadel osalesid kohalike tegevusgruppide esindajad kui sihtrühm, PM maaelu arengu osakonna kohaliku initsiatiivi ja elukeskkonna büroo kui korraldusasutus ja PRIA kui rakendusüksus. Laiapõhjaliste seminaride ja infopäevade läbiviimine oli vajalik, et selgitada kavandatavate muudatuste sisu ja koguda kohalike tegevusgruppide ettepanekuid.

Informatsioon toimunud ürituste kohta: <http://www.maainfo.ee/index.php?page=3336>

Kes kaasasid ja kes osalesid?

Kõikides etappides osalesid *MMIK*, kohalikud tegevusgrupid individuaalselt ja Eesti Leader Tegevusgruppide Foorum. Eesti Leader Tegevusgruppide Foorum on Eesti kohalike tegevusgruppide katusorganisatsioon, mis loodi 2010. veebruaris ja kuhu kuuluvad kõik 26 tegevusgruppi. Foorumi moodustamise eesmärgiks on läbi ühiste seisukohtade

kujundamise ja koostöö aidata kaasa Leader programmi tulemuslikumaks rakendamiseks.

Kuidas kaasamine toimus?

Peamised meetodid olid seminarid ja infopäevad. Enne eelnõu e-õigusesse saatmist ja e-õiguses kooskõlastamise ajal saadeti eelnõu tööversioonid konsulteerimiseks kohalikele tegevusgruppidele, MMIKile ja PRIAle.

Hinnang kaasamisele

Tegevusgruppid kooskõlastasid oma seisukohad ja ettepanekud. Toimus ühine seminar, kus tegevusgruppidel oli võimalus esitada ühised ja põhjendatud ettepanekud määruse eelnõule. Positiivne, et ettepanekuid arvestati määruuses.

Ühe näitena võib tuua põhimõttelist ettepanekut mitte arvestada käesoleval perioodil strateegia rakendamise kvaliteedikomponenti, mis leidis ka väljundi määruuses.. Foorum tunneb ennast protsessi kaasatud partnerina, kelle arvamust ja ettepanekuid arvestatakse.

Hetkel on vara hinnata otsuse kvaliteeti, sest määruse rakendamise mõjud ei ilmne koheselt. Kuid kinnitada võib seda, et probleeme ja kitsaskohti koos sihtrühma ja rakendusüksusega läbi arutades tekib meetme rakendamise käigus vähem küsimusi ja protsessis osalejad mõistavad õigusakti ühtemoodi.

KULTUURIMINISTEERIUM

JUHTUMIKIRJELDUS: kaasamine liikumisharrastuse arengukava koostamisel

Eesmärk oli kaasata kõik huvigrupid uue perioodi 2011-2014 arengukava jätku koostamiseks. Arengukava eesmärk on luua paremaid sportimistingimusi ja muuta inimeste elustiil liikuvamaks, mille tulemusena oleksid Eesti inimesed tervemad.

Kes kaasasid ja kes osalesid?

Vastutajad: Kultuuriministeeriumi spordiosakond ning Ühendus Sport Kõigile.

Peamised partnerid olid maakondade spordiliidud, spordialaliidud, spordiühendused, Sotsiaalministeerium, TAI, Eesti Regionaalne Spordinõukogu, suurürituste korraldajad, eraspordiklubide esindajad.

Kuidas kaasamine toimus?

Põhiliselt töörühmad, ümarlauad, seminarid, informeerimine, tagasiside palumine kirjalikult, spordikongressile esitati töörühma ettepanekud.

Hinnang kaasamisele

Paljudel kordadel oli näha rahulolu, et just neid kui eksperte paluti koosolekul osalema ja nõu andma. Olime ise positiivselt üllatunud, et kirjalikku tagasisidet paludes saabus päris palju kommentaare kaasatutelt.

Otsus sai kvaliteetsem ja osalejad andsid hea panuse. Koostöö kaasatutega sujus kenasti.